

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1225

av Sten Bergheden (M)

Öka svensk livsmedelsproduktion

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en tydlig livsmedelsstrategi som visar hur vi kan öka den svenska matproduktionen och därmed också öka antalet jobb i de gröna näringarna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av systemet för kostnader, skatter och regler inom livsmedelsproduktionen och se till att dessa harmoniseras med övriga europeiska länder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att samordna och effektivisera tillsynen så att den blir både mer kostnadseffektiv och mer tidseffektiv samt att minska och förtydliga regelverken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom ökat stöd och hjälp se till att våra offentliga kök får mer kunskap och ny upphandlingsteknik som gör att man lättare kan välja svenska produkter till sina kök.

Motivering

Svensk livsmedelsproduktion skapar jobb på landsbygden, stärker svenskt jordbruk och är miljösamt. Sverige har goda förutsättningar att fortsätta utveckla livsmedelsproduktionen och att bli en exportör av livsmedel där kvalitet och smak sätts i centrum. Men då vore det önskvärt att vi har en vision för vår framtida livsmedelsproduktion.

Sverige är ett av de länder i Europa där det importeras mest livsmedel som andel av konsumtionen. Det lär inte vara hållbart om svensk livsmedelsproduktion ska överleva och utvecklas, och det är inte positivt för miljön, djurproduktionen eller jobben på landsbygden. Dock fortsätter importen av livsmedel att öka i Sverige; det riskerar att de gröna näringarna i Sverige förlorar både lönsamhet och arbetstillfällen.

Många produktionsresultat visar att svenska lantbrukare har både hög kunskap och är skickliga yrkesmän, och klimatet har både för- och nackdelar. Men för att kunna utvecklas och våga investera krävs en rimlig nivå av lönsamhet. I regeringens budgetproposition för 2013 stod följande: ”Enligt Jordbruksverket finns det produktionskostnader inom jordbrukssektorn som är högre i Sverige jämfört med andra länder. Orsaker till skillnaderna är bland annat klimat, geografi, byggtradition och lagstiftning. Enligt Konkurrensverket har svenskt jordbruk drygt tio procentenheter lägre marginaler än genomsnittlandet i Europa.” Svenska lantbrukare upplever alltså nackdelar i konkurrensen med sina europeiska motsvarigheter. Det vore därmed önskvärt med en tydlig livsmedelsstrategi där det pekas ut vad vi vill med svensk livsmedelsproduktion i framtiden.

Förslagsvis kan arbetet med regelförenklingar för livsmedelsföretagen intensifieras. Företagare borde lägga sin tid på att utveckla sin verksamhet och sina produkter, inte på att fylla i blanketter och annat administrativt arbete. Exempelvis för en livsmedelsföretagare som producerar en produkt dels för försäljning i gårdsbutik, dels för försäljning i närliggande matbutiker och i livsmedelskedjor runt om i landet tillkommer en ansevärd mängd kontroller och avgifter. Självfallet bör livsmedelsproduktion kontrolleras men när kommun, länsstyrelse, livsmedelskedjor m fl kräver olika kontroller av samma sak och med nya avgifter varje gång kan detta ses som onödigt krångligt. För livsmedelsproduktionen generellt sett bör det övervägas att ses över om det är möjligt att avskaffa vissa regler som styr hantering och produktion av livsmedel.

För det andra bör det strävas efter lika förhållanden i konkurrensen mellan svenska och utländska bönder. Flertalet lagar, regler och skatter som till exempel byråkrati, handläggningstider, energiskatter och kontrollavgifter skulle kunna övervägas att ses över för att minska regelbördan för lantbruket och jämna ut villkoren i relation till övriga europeiska lantbrukare. I dagsläget är Sverige ett av de länder i Europa där det importeras mest livsmedel som andel av konsumtionen. Det lär inte vara hållbart om svensk livsmedelsproduktion ska överleva och utvecklas.

För det tredje är det bra att vi ställer krav på hur vår mat produceras, men krav som leder till extraarbete, krångel och ökade kostnader gör att vår egen produktion minskar och importen ökar, i många fall från länder där kraven är betydligt lägre. Svenska

arbetstillfällena riskeras och vi mister kontrollen över hur livsmedlen produceras. Många konsumenter vill köpa svensk mat, men det är lätt att av misstag välja utländska produkter i affären eftersom ursprungsmärkningen kan vara otydlig. Det skulle därför vara positivt om handeln kan stimuleras att påskynda högre krav när det gäller ursprungsmärkning.

För det fjärde så är lika konkurrensvillkor inom Europa en viktig del för att det svenska lantbruket ska växa. Skillnaderna i produktionskostnader är idag till fördel för bönder utanför Sverige. Dessvärre går förändringarna av EU:s jordbrukspolitik långsamt, och det är därför angeläget att Sverige på egen hand ser över hur vi kan förbättra villkoren för de svenska bönderna. Regler och skatter i andra länder bör övervägas att kontinuerligt jämföras med svenska förhållanden så att vi kan upprätthålla vår konkurrenskraft inom lantbruket.

För det femte är en viktig aspekt här hur energi- och drivmedelsskatter påverkar det svenska lantbruket. Det är självklart positivt att Sverige bedriver en ambitiös klimatpolitik, men när länder i vår omvärld inte åtar sig samma mål riskerar det att fördyra svensk livsmedelsproduktion. Det är därför angeläget att vi noga följer utvecklingen av energi- och drivmedelsskatter i Europa och försöker undvika att svenskt jordbruk åläggs ytterligare konkurrensnackdelar. Idag är t ex dieselskatten i Sverige en av de högsta inom EU. Samtidigt är det angeläget att det svenska lantbruket också fortsätter att utvecklas i riktning mot att använda mer miljövänliga energialternativ, men en sådan förändring sker inte över en natt eller inom endast några år. Därför vore det önskvärt med en översyn av energi- och drivmedelsskatternas inverkan på svenskt lantbruk och om möjligt överväga att gå mot en harmonisering av samma skatter i relation till övriga europeiska bönder.

För det sjätte vore det önskvärt om svensk matproduktion och de kvalitetskrav som ingår i den blir en naturlig del av offentlig upphandling av livsmedel. Upphandlare i kommuner och landsting kan ställa krav på livsmedlens kvalitet, miljökrav och djurskydd. Dessvärre är kunskapen om detta alltför låg, vilket inte gynnar kvaliteten på offentlig mat. Kommuner bör möjligtvis kunna ställa mer detaljerade krav på livsmedelsleverantörerna, dock med hänsyn till EU-lagstiftning. Det vore bra med uppföljning av att matleveranserna verkligen följer inköpskraven, vilka med fördel kan samordnas mellan kommuner för att klaras av praktiskt och ekonomiskt. Kommunerna kan även ha aktuella inköspolicier. För detta krävs ökad kunskap. Genom att ställa mer specifika kvalitets-, miljö- och djurskydds krav öppnar man för fler lokala små och medelstora producenter att delta i upphandlingsprocessen. När livsmedel efterfrågas i stora volymer har mindre leverantörer svårt att lägga anbud. Därför kan man sträva efter att dela upp upphandlingen i mindre delar, t ex en för ägg, en annan för potatis, en tredje

för kött osv. Annars ökar risken för att endast ett par stora matleverantörer dominerar marknaden i Sverige, vilket också i sig långsiktigt minskar konkurrensen. Med mer närproducerade livsmedel i offentliga måltider minskar också både kostnader och utsläpp från transporter. En förbättrad livsmedelsupphandling kan öka kvaliteten på offentlig mat och dessutom skapar det goda förutsättningar för en växande svensk livsmedelsproduktion.

Det vore önskvärt med en översyn av svensk livsmedelsproduktion och en tydlig livsmedelsstrategi för hur Sverige ska klara av livsmedelsproduktionen i framtiden. Detta ska kunna bidra till en utveckling av svenskt lantbruk, fler arbetstillfällen inom de gröna näringarna och till en levande landsbygd.

Sten Bergheden (M)